

**Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 3 hallituksen esityksen johdosta
ammattillisten oppilaitosten ja lukion yhteistoimintaa koskevaksi
lainsäädännöksi**

Eduskunta on 22 päivänä toukokuuta 1992 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi otsikossa mainitun hallituksen esityksen n:o 59.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina apulaisosastopäällikkö Heikki Mäenpää ja vanhempi hallitussihteeri Matti Lahtinen opetusministeriöstä, koulutus- ja vapaa-aikatoimen apulaiskaupunginjohtaja Ritva Markkula, rehtori Hilkka Heinonen ja rehtori Esko Kaarna Vantaan kaupungista, rehtori Lasse Leander Kotkan ammattpilaitoksesta, rehtori Matti Kuukka Lahden yhteiskoulun lukiosta, ammatillisen koulutuksen päällikkö Antti Virtanen Suomen Kunnallisliitosta, osastopäällikkö Liisa Souri Opettajien Ammattijärjestö OAJ:stä, puheenjohtaja, rehtori Pertti Hallikainen Iltakoulujen liitto IKLO:sta, puheenjohtaja Jaana Kuisma Suomen ammattiin opiskelevien keskusliitto SAKKI ry:stä ja varapuheenjohtaja Antero Eerola Suomen Lukiolaisten Liitosta.

Hallituksen esitys. Esityksessä ehdotetaan koulutuksen raja-aitojen madaltamista ja eri oppilaitosten yhteistoimintamahdollisuuksien lisäämistä peruskoulun jälkeisessä koulutuksessa. Lukiolakia, iltalukiolakia ja ammatillisista oppilaitoksista annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että näiden oppilaitosten oppilaat voisivat valita opintoja myös toisesta oppilaitoksesta. Toissijaisina oppilaitoksina tulisivat kysymykseen kaikki opetusministeriön ja opetushallituksen toimialaan kuuluvat peruskoulun jälkeistä koulutusta järjestävät koulut ja oppilaitokset. Toisessa oppilaitoksessa suoritettut opinnot merkittäisiin oppilaan todistukseen. Tietyillä edellytyksillä oppilas voisi korvata toisessa oppilaitoksessa suoritetuilla opinnoilla oman oppilaitoksensa opetussuunnitelman mukaisia opintoja. Oppilaiden osallistuminen toisessa oppilaitoksessa järjestettävään opetukseen olisi jatkossa oppilaitosten ylläpitäjien sopimuksiin perustuvaa normaalia toimintaa, johon ei tarvittaisi valtion kouluviranomaisten myötävaikutusta.

Toisessa oppilaitoksessa opetusta saavia oppilaita ei otettaisi toisen oppilaitoksen oppilaiksi. Yhteistoiminnan muut ehdot, muun muassa oppilaitosten kesken mahdollisesti suoritettavat korvaukset, jäisivät ylläpitäjien harkintaan. Peruskoulun, lukion ja yleisen kirjaston valtionosuuksista ja -avustuksista annettua lakia ja ammatillisten oppilaitosten rahoituksesta annettua lakia ehdotetaan samassa yhteydessä muutettavaksi niin, ettei edellä tarkoitettua opetusta järjestävän oppilaitoksen saamia tuloja vähennettäisi valtionosuutta ja kotikuntaosuuksia ja -korvauksia laskettaessa.

Ehdotetut lait on tarkoitus saattaa voimaan 1 päivänä elokuuta 1992.

Valiokunnan kannanotot. Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Näin ollen valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Valiokunta pitää ehdotettua järjestelyä hyvänä, koska se joustavasti lisää yhteistoimintamahdollisuuksia olemassa olevan järjestelmän ja oppilaitosten normaalin toiminnan ja omien opetussuunnitelmien puitteissa.

Valiokunta toteaa, että samanaikaisesti on meneillään myös nuorisoasteen koulutuskokeiluja ja on tärkeää, että näiden kokeilujen toteutuminen hoidetaan siten, että niiden tuloksia voidaan hyödyntää keskiasteen koulutuksen kehittämisessä.

Valiokunta korostaa sitä, että tällä hallituksen esityksellä lisätään opiskelijan mahdollisuuksia valita opintokokonaisuutensa eri oppilaitoksista. Samoin valinnaisuutta lisäävät suunnitellut muutokset peruskoulun ja lukion tuntijakoon sekä luokattomaan lukioon siirtyminen. Oppilaan valinnanmahdollisuuksien lisääntyessä tarvitsee hän opintojensa suunnitteluun yhä enemmän asiantuntevan opintojen ohjaajan apua. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan

päätösvallan siirtyessä kuntiin ja kuntien taloudellisen tilanteen johdosta kunnat ovat lakkauttamassa oppilaanohjaukseen perehtyneiden opettajien virkoja. Valiokunta ei pidä tätä perusteltuna, vaan korostaa sitä, että oppilaan tulee saada asiantuntevaa opintojen ohjausta kulloissakin tilanteissa.

Sivistysvaliokunta edellyttää, että hallitus huolehtii siitä, että oppilaan valinnanmahdollisuuksien lisääntyessä ja opintojen ohjauksen tullessa siten yhä tärkeämmäksi opintojen suunnittelussa, oppilaille turvataan asiantuntevan opintojen ohjaajan apu.

Valiokunta pitää tärkeänä, että jos lukion tai ammatillisen oppilaitoksen opintoja aloittavalle oppilaalle annetaan mahdollisuus opintoihin myös toisessa oppilaitoksessa, hänelle tulee taata mahdollisuus viedä opintonsa päätökseen suunnitelmiansa mukaisesti ilman, että hän kesken opintoja esimerkiksi oppilaitoksen ylläpitäjien taloudellisen tilanteen vuoksi joutuu muuttamaan suunnitelmiaan.

Hallituksen esityksen mukaan ylläpitäjien harkintaan jää muun muassa oppilaitosten kesken mahdollisesti maksettavat korvaukset. Valiokunta katsoo, että maksujärjestelyistä mahdollisesti aiheutuvat ongelmat eivät saa haitata opetuksen järjestämistä. Koulukuljetuksista ja erityisesti tässä tapauksessa koulujen välisistä kuljetuksista mahdollisesti syntyvät ongelmat

eivät myöskään saa tulla esteeksi oppilaan käytännön mahdollisuuksille saada opetusta toisessa oppilaitoksessa.

Valiokunta toteaa, että muun muassa tämän hallituksen esityksen toteuttaminen käytännössä edellyttää ylioppilastutkinnon kehittämistä. Valiokunta pitää välttämättömänä, että ensi sijassa käynnistetään ylioppilastutkinnon teknisen suorittamisen kehittämistyö muun muassa suorituskertojen jonkinasteisella hajauttamisella. Myös osatutkinnon suorittaminen tulee mahdollistua. Valiokunnan mielestä hallituksen tulee huolehtia myös siitä, etteivät lukion suorittamisaikaa koskevat säännökset estä opiskelijalle sopivan opintokokonaisuuden suorittamista.

Hallituksen esityksen tarkoituksena on, että toisesta oppilaitoksesta tulevia oppilaita ei luetaisi opetusta järjestävän oppilaitoksen oppilaiksi. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa lukiolain 60 §:n 2 momenttiin, iltalukiolain 22 §:n 2 momenttiin sekä ammatillisista oppilaitoksista annetun lain 20 a §:n 2 momenttiin teknistä täsmennystä.

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että 3. ja 5. lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomina ja

että 1., 2. ja 4. lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvina:

1.

Laki

lukiolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 27 päivänä toukokuuta 1983 annetun lukiolain (477/83) 26 § ja 52 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 26 § 29 päivänä tammikuuta 1988 annetussa laissa (88/88) ja 52 §:n 2 momentti 25 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (172/91), sekä
lisätään lakiin siitä mainitulla 25 päivänä tammikuuta 1991 annetulla lailla kumotun 60 §:n tilalle uusi 60 § seuraavasti:

26 ja 52 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

60 §

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Lukio voi järjestää opetusta 1 momentissa

mainitun oppilaitoksen oppilaille sen mukaan kuin oppilaitosten ylläpitäjät keskenään sopivat, jollei tästä laista ja sen nojalla annetuista muista säännöksistä ja määräyksistä muuta johdu. Oppilaitosten ylläpitäjät voivat sopia myös opetuksen järjestämisestä aiheutuvien kustannusten

suorittamisesta. Tässä momentissa tarkoitettuun opetukseen osallistuvaa oppilasta ei lueta *tämän* lukion oppilaaksi.

Voimaantulosäännös
(Kuten hallituksen esityksessä)

2.

Laki iltalukiolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 27 päivänä toukokuuta 1983 annetun iltalukiolain (478/83) 16 a § ja 21 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 16 a § 29 päivänä tammikuuta 1988 annetussa laissa (89/88) ja 21 §:n 1 momentti 25 päivänä tammikuuta 1991 annetussa laissa (173/91), sekä
lisätään lakiin siitä mainitulla 25 päivänä tammikuuta 1991 annetulla lailla kumotun 22 §:n tilalle uusi 22 § seuraavasti:

16 a ja 21 §
(Kuten hallituksen esityksessä)

22 §
(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)
Iltalukio voi järjestää opetusta 1 momentissa mainitun oppilaitoksen oppilaille sen mukaan kuin oppilaitosten ylläpitäjät keskenään sopivat, jollei tästä laista ja sen nojalla annetuista säännöksistä ja määräyksistä muuta johdu.

Oppilaitosten ylläpitäjät voivat sopia myös opetuksen järjestämisestä aiheutuvien kustannusten suorittamisesta. Tässä momentissa tarkoitettuun opetukseen osallistuvaa oppilasta ei lueta *tämän* iltalukion oppilaaksi.

Voimaantulosäännös
(Kuten hallituksen esityksessä)

4.

Laki ammatillisista oppilaitoksista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään ammatillisista oppilaitoksista 10 päivänä huhtikuuta 1987 annettuun lakiin (487/87) uusi 20 a § seuraavasti:

20 a §
Opetukseen osallistuminen muussa oppilaitoksessa ja muu opetuksen järjestäminen

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)
Ammatillinen oppilaitos voi järjestää opetusta myös muun 1 momentissa mainitun oppilaitoksen opiskelijoille sen mukaan kuin oppilaitoksen ylläpitäjät keskenään sopivat, jollei tästä laista ja sen nojalla annetuista säännöksistä ja määräyksistä muuta johdu.

Tässä momentissa tarkoitettuun opetukseen osallistuvaa opiskelijaa ei lueta *tämän* ammatillisen oppilaitoksen opiskelijaksi.

Voimaantulosäännös
(Kuten hallituksen esityksessä)

Helsingissä 8 päivänä kesäkuuta 1992

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Jouppila ja jäsenet Ala-Harja (osittain), Aula, von Bell, Gustafsson, Hacklin, Laakso, Lehtinen, Lind-

qvist (osittain), Pietikäinen, Pykäläinen, Rätty, Suhola, Toivonen ja Tykkyläinen sekä varajäsenet Ryyänen (osittain) ja Seivästö (osittain).
